

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

The Spread of Buddhism in the Digital Age through Online Platforms

¹พระสมพาน ฐานวุฑโฒ

¹PhraSompan Tanawutto

¹คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

¹Corresponding Author's Email: Phrasompan1972@gmail.com

Received: April 1, 2025; **Revised:** July 9, 2025; **Accepted:** August 14, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ แนวทาง และผลกระทบของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยมุ่งวิเคราะห์วิธีการใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook, YouTube, TikTok) รวมถึงแอปพลิเคชันธรรมะ ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดในการถ่ายทอดคำสอนของพระพุทธศาสนาไปสู่ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ได้พิจารณาถึงข้อดี เช่น การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวางและรวดเร็ว ความสะดวกในการเรียนรู้ธรรมะด้วยตนเอง และการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะสองทาง ขณะเดียวกันยังได้วิเคราะห์ข้อจำกัด เช่น ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การขาดบริบทเชิงลึกของคำสอน และความเสี่ยงจากการนำเสนออย่างผิดหลักธรรม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการคัดกรองเนื้อหาโดยผู้รู้ และใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เพื่อรักษาแก่นแท้ของคำสอน และส่งเสริมการเข้าถึงธรรมะอย่างถูกต้องและยั่งยืน

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; ยุคดิจิทัล; แพลตฟอร์มออนไลน์; ธรรมะออนไลน์; สื่อดิจิทัล

Abstract

This article aims to study the patterns, approaches, and impacts of disseminating Buddhism in the digital age through online platforms. It focuses on analyzing how various digital media such as websites, social media platforms (Facebook, YouTube, TikTok), and Dhamma applications are used and how effective and efficient they are in communicating Buddhist teachings to the general public. The study considers advantages such as the broad and rapid reach to target audiences, the convenience of self-directed Dhamma learning, and the potential for two-way interaction. At the same time, it examines limitations

including the credibility of information, lack of contextual depth in the teachings, and the risk of misrepresenting the Dhamma. The findings indicate that disseminating Buddhism in the digital era should involve systematic planning, content screening by knowledgeable individuals, and creative media use to preserve the essence of the teachings and promote accurate and sustainable access to the Dhamma.

Keywords: Dissemination of Buddhism; Digital Age; Online Platforms; Online Dhamma; Digital Media

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้เริ่มมีการเผยแผ่ในสมัยพุทธกาลหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้จนตรัสมา สัมโพธิญาณแล้ว พระสงฆ์ทรงได้เสด็จออกเผยแผ่พระสัจธรรมตามที่พระองค์ได้ตรัสรู้แก่เวไนยสัตว์ คือ ผู้ที่มีปัญญาสมควรแก่การรับรู้รับฟังจนมีผู้สำเร็จเป็นอนุพุทธตามพระบรมศาสนาเป็นจำนวนมากด้วยพระมหากรุณาธิคุณในหมู่สัตว์ พระองค์ทรงเสด็จดำเนินเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยในระยะแรกพระองค์เสด็จออกเผยแผ่พระองค์เดียว เมื่อมีสาวกมากขึ้นก็ให้พุทธสาวกออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและแผ่ขยายไปในชมพูทวีปอย่างรวดเร็วในทุกแห่งหนึ่งที่พระองค์ทรงประกาศพระสัจธรรมในหมู่สัตว์ได้รู้แจ้งในธรรม และให้มีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและถูกทาง ด้วยการบำเพ็ญกรณียกิจอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ของพระบรมศาสดา

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เริ่มต้นด้วยพระภิกษุนี้เป็นพระอรหันต์เพียง 60 องค์ ต่อมาเมื่อมีจำนวนภิกษุมากขึ้นมาจนกระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพานได้แสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ธรรมและวินัยอันใดเราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอโดยกาลล่วงไปแห่งเรา” ภายหลังพุทธปรินิพพานแล้ว การบริหารจัดการคณะสงฆ์นั้นมอบให้คณะสงฆ์บริหารด้วย “ธรรมวินัย” ภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงปรินิพพานแล้ว พระสาวกทั้งหลายได้ดำเนินการสืบทอดคำสอนของพระพุทธเจ้าในแบบมุขปาฐะ อันเป็นลักษณะของการสวดสาธยายหรือสวดร้อยกรองพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นการสวดพร้อมกันเพื่อทบทวนพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบข้อความให้ตรงกันและมีความสมบูรณ์ จากนั้นพระเถระทั้งหลายก็นำเอาข้อความดังกล่าวซึ่งได้รับรอบจากที่ประชุมเหล่านั้นแล้วนำไปสอนศิษย์ต่อไป (เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2543)

ในสมัยปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ มากมาย เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการระบาดของโรคติดต่อที่ร้ายแรง จนผู้คนต้องปรับตัวเข้าสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่รวดเร็วและล้ำหน้ามากขึ้นในการทำงานจากบ้าน การเรียนการศึกษาออนไลน์ การซื้อขายของบนแพลตฟอร์มดิจิทัล การใช้เงินดิจิทัล สิ่งเหล่านี้เป็นวิถีใหม่ที่ผู้คนเริ่มคุ้นเคย แต่ก็มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในการรับข้อมูลข่าวสารของผู้คนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความคิด การดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก คนในสังคมใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ในการค้นคว้าหาข้อมูล หรือ แชร์เรื่องราวประสบการณ์ของตนได้ตลอดเวลา เพราะสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวกรวดเร็วกว่ายุคก่อนมาก ดังนั้น สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางสำคัญในการกระจายและรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วตรงกลุ่มเป้าหมาย มีการแบ่งประเภทเนื้อหา การนำเสนอข้อมูลชัดเจน ทำให้ผู้คนสามารถเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้ตรงกับประเภทเนื้อหาที่ตนสนใจ โดยอาศัยเครื่องมือ เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ทุกที่ทุกเวลา

การสื่อสารพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะในยุคที่สื่อออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนทั่วโลก การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์จึงกลายเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้หลักธรรมคำสอนสามารถเข้าถึงผู้คนได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่สามารถรองรับการเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาและจากทุกที่ ทุกมุมโลก การใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลึกซึ้งในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้กับผู้คนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเครือข่ายของคอมพิวเตอร์ระบบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน ลักษณะของระบบอินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนใยแมงมุมที่ครอบคลุมทั่วโลก ในแต่ละจุดที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตนั้นสามารถสื่อสารกันได้หลายเส้นทาง โดยไม่กำหนดตายตัว และไม่จำเป็นต้องไปตามเส้นทางโดยตรง อาจจะผ่านจุดอื่นๆ หรือเลือกไปเส้นทางอื่นได้หลาย ๆ เส้นทาง (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2568)

บทความนี้จึงต้องนำเสนอการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยจะศึกษาและวิเคราะห์วิธีการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้สามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายได้รวดเร็วและกว้างขวาง การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์จึงมีความสำคัญในการช่วยเผยแผ่หลักธรรมคำสอนให้แก่ผู้คนทั่วโลก การนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมายจะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือสื่อออนไลน์อื่น ๆ โดยการปรับตัวให้เหมาะสมกับการใช้สื่อในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้คนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในหลักธรรมได้ง่ายและเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น

พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพันธกิจที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา เพราะการสร้าง ความเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้าถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง ถ่องแท้ สามารถเลือกนำหลักธรรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นสุข โดยมีศรัทธาความเชื่อมั่นพร้อมที่จะทำหน้าที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ด้วยการทะนุถนอมอุปถัมภ์คุ้มครอง สนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการกิจการ

พระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงดำรงอยู่ อย่างยั่งยืน จึงทำให้พระพุทธเจ้าทรงเลือกวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ด้วยการส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่หลักพุทธธรรมสู่ประชาชนถึงถิ่นที่อยู่ ดังเหตุการณ์ครั้งแรกที่พระพุทธองค์ทรงส่งพระอรหันตสาวกจำนวน 60 รูป ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี อันเป็นปีที่ 1 แห่งการตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นหลักพระพุทธศาสนาบาย (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, 2555) ตามพุทธวจนะว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวไป เพื่อประโยชน์ แก่กุลแก่พหูชน เพื่อความสุขแก่พหูชน เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์แก่กุล เพื่อความสุขแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะอันบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยสิ้นเชิง (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : อ.ทีฆ.สีล. (ไทย); 4/32/40)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตจึงมีทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งนักเผยแผ่ต้องทำความเข้าใจให้ดีว่า การเผยแผ่เชิงรับหมายถึงการเผยแผ่ด้วยการเทศน์การสอนเป็นหลัก ส่วนมากจะอยู่ในวัดและรวมถึง สถานที่ที่สะอาดเหมาะแก่การศึกษาปฏิบัติด้วย ส่วนการเผยแผ่เชิงรุกหมายถึง การไปเผยแผ่นอกสถานที่ รวมทั้งการใช้สงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์อีกด้วย ดังนั้น ในบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก ของคณะสงฆ์ไทย จึงสามารถสรุปเป็นภาพรวมได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ ดังนี้

1. งานด้านการเผยแผ่ คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคม โดยรุกออกไปข้างนอกวัด ทั้งนี้ไม่ขึ้น อยู่กับกาลเวลา สถานที่ ในฐานะพระธรรมทูต โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย ภาษาที่เข้าใจง่าย โดยมีข้อมูลจากฐานความรู้หรืองานวิจัยทางพระพุทธศาสนา

2. งานด้านการศึกษาสงเคราะห์ คือ การเปิดวัดหรือศาสนสถานให้เป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษา เรียนรู้ในรูปแบบการให้การศึกษาทุกระดับขั้นทั้งในระบบและนอกระบบ โดยไม่หวังผลกำไร

3. งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ คือ การทำวัดหรือศาสนสถานให้เป็นที่พักผ่อนเป็นที่พึ่งของ สังคมชุมชน เช่น การจัดสร้างโรงพยาบาล สถานือนามัย ที่พักอาศัย ที่พักพิง ที่สร้างอาชีพรายได้ โดยวัด เป็นเจ้าของดำเนินการบริหารจัดการเอง การเข้าไปสนับสนุน การเข้าไปแสวงหาการมีส่วนร่วม และการเข้าไปแบบให้เปล่า พระสงฆ์ไทยได้ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกด้านการเผยแผ่ ด้วยการอบรมเทศนา ธรรม การสอนธรรมตามวันเวลาและโอกาสสำคัญ ส่วนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกด้านการศึกษา สงเคราะห์ก็ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โรงเรียนการกุศลของวัด โรงเรียน สงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อน เกณฑ์ในวัด และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกด้านการสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วยการเข้าไป บริหารจัดการ การเข้าไปสนับสนุน การแสวงหาการมีส่วนร่วม และการเข้าไปแบบให้เปล่า (พระครูสุวิธาน พัฒนบัณฑิต, 2555)

ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพันธกิจสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาความมั่นคงและ ยั่งยืนของพระพุทธศาสนา เพราะการสร้างเข้าใจในหลักพระธรรมวินัยให้แก่พุทธศาสนิกชนเป็นสิ่ง สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการ

ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข โดยมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี และพร้อมที่จะส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงยั่งยืนไปตลอด

แนวคิดเกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform)

แพลตฟอร์ม (Platform) คือ โครงสร้างหรือแหล่งในการเชื่อมโยงผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่มูลค่าให้เข้าถึงกันได้ง่ายขึ้น โดยการเชื่อมโยงนี้อาจเกิดขึ้นกับห่วงโซ่ที่ไม่ได้อยู่ใกล้กันในวิถีของการทำธุรกิจแบบดั้งเดิมได้ เช่น การเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยไม่ต้องผ่านผู้ค้าคนกลาง เป็นต้น และโครงสร้างในการเชื่อมโยงนี้ก็มักจำเป็นต้องคงอยู่ตลอดไปเหมือนสินทรัพย์ถาวรอื่น ๆ แต่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเรียกใช้ และสามารถแยกย้ายกันไปได้ง่ายเมื่อหมดหน้าที่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับความหมายตามพจนานุกรมจะเห็นได้ว่า Platform ทำหน้าที่เสมือนแท่น นั่งร้าน หรือชานชาลา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมสามารถเชื่อมโยงหรือก้าวกระโดดไปสู่โอกาสทางธุรกิจต่าง ๆ ผ่านการมีระบบนิเวศน์ (Ecosystem) ที่เอื้ออำนวยทำให้เกิดความร่วมมือหรือแบ่งปันผลประโยชน์กันได้ โดยไม่จำเป็นต้องผูกมัดระยะยาว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของภาพสะท้อนของการเกิดภาวะเศรษฐกิจรูปแบบใหม่เรียกว่า ร่วมด้วยช่วยกัน หรือ Sharing Economy ที่เอื้อให้บริษัทหรือผู้ประกอบการสามารถลดภาระผูกพันด้านการลงทุนและการจ้างงานออกจากองค์กรแทบทั้งหมด (บริษัท ปังปอนด์ จำกัด, 2568)

“แพลตฟอร์ม” หรือ Platform คือช่องทางบนโลกออนไลน์ที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงรวบรวมร้านค้า สินค้าจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน เป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกันได้ในโลกโซเชียลผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน คำว่าแพลตฟอร์ม มาจากภาษาอังกฤษ คือคำว่า Platform ที่แปลตรงตัวว่าชานชาลา หากเปรียบเทียบเป็นภาพให้เข้าใจง่าย ลองนึกภาพชานชาลาที่สถานีรถไฟอาจทำให้เข้าใจง่ายขึ้น และแน่นอนว่าที่ชานชาลา ซึ่งมีผู้คนมารวมตัวกันอยู่มากนั้น ย่อมมีโอกาสที่พ่อค้าแม่ขายจะเสนอขายสินค้าต่าง ๆ และเพิ่มยอดขายได้มากขึ้นด้วย โดยแพลตฟอร์มที่พ่อค้าแม่ค้านิยมขายของออนไลน์มีหลายแพลตฟอร์มด้วยกัน เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ออฟฟิเชียลแอดเคานต์ และยูทูบ ซึ่งแต่ละแพลตฟอร์มมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการโพสต์ขายสินค้า จึงต้องมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละแพลตฟอร์มด้วย (GoDigitalASEAN, 2568) ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) หมายถึง การปรับโครงสร้างและการดำเนินงานของธุรกิจ โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาท โดยจะเห็นได้ชัดเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของ Digital Transformation ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มขึ้นของ Platform Market place หรือเว็บไซต์สื่อกลางการติดต่อซื้อ-ขายผ่านโครงข่ายระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่หลากหลาย การใช้โครงข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram และ Twitter ที่ถือเป็นช่องทางที่ง่ายและแพร่หลายที่สุดในการเริ่มย้ายฐานธุรกิจจาก Non-digital มาสู่ Platform Online โดยที่ผู้ประกอบการไม่ต้องสร้างแพลตฟอร์มที่ซับซ้อนขึ้นมาเอง แต่เข้ามาอยู่บนแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ที่มีฐานผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากและยังมีตัวเลือกที่อำนวยความสะดวกให้แก่ร้านค้าต่าง ๆ แทบจะครบครันอยู่แล้ว (เพื่อนคู่คิดธุรกิจออนไลน์, 2568) ดิจิทัลแพลตฟอร์มถือได้ว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่สำคัญสำหรับธุรกิจสมัยใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องเน้นการสร้างสินค้าและบริการด้วยตัวเอง แต่เน้นการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลแทน เพราะ

แพลตฟอร์มดิจิทัลไม่มีขีดจำกัดในการใช้ เช่น แพลตฟอร์มที่สร้างในสหรัฐอเมริกาสามารถให้บริการในบ้านเราและประเทศอื่น ๆ ได้ด้วย มีการให้ความหมายของดิจิทัลแพลตฟอร์มเอาไว้ 3 อย่างด้วยกัน ได้แก่

1. ดิจิทัลแพลตฟอร์มหมายถึง โครงสร้างพื้นฐานหรือแหล่งรวบรวมสินค้า บริการ เครื่องมือ และข้อมูลดิจิทัลที่ใช้ในการสร้างสินค้าและบริการในทางธุรกิจ
2. ดิจิทัลแพลตฟอร์มหมายถึง สิ่งที่สร้างผลกระทบเครือข่าย เมื่อมีคนใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลมากขึ้น ทำให้เกิดต้นทุนต่อการใช้งานลดลง ผู้ใช้งานได้รับประโยชน์มากขึ้น
3. ดิจิทัลแพลตฟอร์มหมายถึง สิ่งที่สามารถสร้างตลาดหลายด้าน เช่น สร้างตลาดผู้ซื้อสินค้า คือ ขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง และสร้างตลาดให้กับผู้ที่ต้องการขายสินค้าด้วย การเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายดังกล่าวทำให้เกิดการสร้างและแลกเปลี่ยนมูลค่าเศรษฐกิจขึ้นมา Airbnb, Uber, Alibaba, Facebook, YouTube, Wikipedia หรือ Amazon คือตัวอย่างของธุรกิจแบบแพลตฟอร์ม บริษัทแพลตฟอร์มแต่ละรายมีธุรกิจและตลาดเฉพาะของตัวเอง (เพื่อนคู่คิดธุรกิจออนไลน์, 2568)

แพลตฟอร์มจะประกอบไปด้วยระบบ back-end ที่เป็นระบบ Cloud ที่พร้อมจะรองรับการใช้งานจำนวนมากและมีซอฟต์แวร์ที่พัฒนาเป็นการเขียนโปรแกรมประยุกต์ (Application Programming Interface: API) เพื่อให้คนภายนอกสามารถเข้าถึงบริการหรือดึงข้อมูลได้ และสามารถพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาต่อยอดได้ การเปิด API (Application Programming Interface) ทำให้มีนักพัฒนาซอฟต์แวร์อื่น ๆ ที่อยู่นอกองค์กรมาเชื่อมต่อ สามารถขยายการใช้งานโปรแกรมที่ควรเป็นแค่ซอฟต์แวร์ให้กลายเป็นแพลตฟอร์มที่ขยายการใช้งานอย่างมากมาย ดังนั้นการมีซอฟต์แวร์ที่พัฒนาเป็น API ที่ดีของธุรกิจเพื่อให้นักพัฒนาซอฟต์แวร์หรือคู่ค้ารายใหม่ ๆ มาเรียกใช้ได้ ลักษณะของแพลตฟอร์มต่าง ๆ จะมีตลาดกลางให้ผู้เข้ามาซื้อหรือโหลดแอปพลิเคชันใหม่ ๆ เหล่านี้ได้ ตัวอย่างเช่น Apple มี App Store, Line มี Line Shop ที่ประสบความสำเร็จนั้นมักทำให้เกิดการใช้กันอย่างมาก สิ่งที่เกิดขึ้นคือทำให้กลายเป็น Large scale web ด้วยการมี Application ใหม่ ๆ มาต่อยอดมากมาย (บริษัท ปิงปอนด์ จำกัด, 2568)

จากที่กล่าวมา "แพลตฟอร์ม" (Platform) คือโครงสร้างหรือแหล่งที่เชื่อมโยงผู้เกี่ยวข้องในห่วงโซ่มูลค่าให้สามารถเข้าถึงกันได้ง่ายขึ้น โดยการเชื่อมโยงนี้อาจเกิดขึ้นกับห่วงโซ่ที่ไม่ได้อยู่ใกล้กันในวิธีการทำธุรกิจแบบดั้งเดิม เช่น การเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งโครงสร้างนี้ไม่ได้จำเป็นต้องคงอยู่ตลอดไปเหมือนสินทรัพย์ถาวร แต่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเรียกใช้งานและสามารถแยกย้ายกันไปได้เมื่อไม่จำเป็นต้องใช้แล้ว การเปรียบเทียบกับพจนานุกรมจะเห็นได้ว่า "แพลตฟอร์ม" เปรียบเสมือนแท่น นั่งร้าน หรือขานชาลา ซึ่งทำให้ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมสามารถเชื่อมโยงหรือก้าวกระโดดไปสู่โอกาสทางธุรกิจได้ ผ่านระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เอื้ออำนวยและสร้างโอกาสในการร่วมมือและแบ่งปันผลประโยชน์กันได้ โดยไม่จำเป็นต้องผูกมัดระยะยาว ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า "Sharing Economy" ที่ช่วยลดภาระการลงทุนและการจ้างงานจากองค์กรแทบทั้งหมด

แพลตฟอร์มออนไลน์ในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมข้อมูลและร้านค้าหรือสินค้าจำนวนมากเข้าไว้ในที่เดียว เป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายมาพบกันผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน โดยคำว่า "แพลตฟอร์ม" มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Platform" ที่แปลว่า ขานชาลา ซึ่งเหมือนกับขานชาลาที่สถานี

รถไฟ ที่มีผู้คนมารวมตัวกัน ซึ่งมีโอกาสที่พ่อค้าแม่ขายจะเสนอขายสินค้าต่าง ๆ และสามารถเพิ่มยอดขายได้มากขึ้น ในส่วนของ ดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Digital Platform) คือการปรับโครงสร้างธุรกิจให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาท เช่น การเพิ่มขึ้นของแพลตฟอร์ม Marketplace หรือเว็บไซต์ที่ใช้ในการติดต่อซื้อ-ขายผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเริ่มย้ายธุรกิจจากรูปแบบ Non-digital ไปสู่การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ โดยไม่จำเป็นต้องสร้างแพลตฟอร์มที่ซับซ้อนเอง แต่สามารถเข้ามาใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีฐานผู้ใช้บริการมากอยู่แล้ว

สรุปได้ว่า แพลตฟอร์มมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงธุรกิจและผู้บริโภค โดยสามารถขยายธุรกิจจากแพลตฟอร์มที่มีฐานผู้ใช้บริการจำนวนมากได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะในรูปแบบของดิจิทัลแพลตฟอร์มที่เน้นการใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจและลดภาระผูกมัดขององค์กร ทั้งในด้านการลงทุนและการดำเนินงาน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่ท้าทายและจำเป็นต่อการปรับตัวของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกออนไลน์ที่มีช่องทางการสื่อสารมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชัน หรือการเผยแพร่ผ่านวิดีโอ ทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีการปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้คนในยุคปัจจุบัน

1. การสื่อสารพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล การสื่อสารพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลไม่ได้จำกัดแค่การสอนพระธรรมคำสอนหรือการเผยแผ่ข่าวสารเท่านั้น แต่รวมถึงการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา การสื่อสารจึงต้องเน้นที่การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และสื่อสารได้อย่างเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลากหลายทั้งในแง่ของวัย ศาสนา หรือประสบการณ์ชีวิต การเผยแผ่ผ่านช่องทางออนไลน์ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสามารถเรียนรู้ได้ตามความสะดวกของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปวัด หรือที่สาธารณะเพื่อรับฟังคำสอนจากพระภิกษุ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1.1 เว็บไซต์ (Website) การจัดทำเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติ หลักธรรมคำสอน บทสวดมนต์ การแสดงธรรม และบริการการศึกษาธรรมออนไลน์ เช่น การสัมมนา การสอนธรรมะผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการแปลพระไตรปิฎกในภาษาที่เข้าถึงได้ง่าย ช่วยให้ผู้คนในวงกว้างสามารถเรียนรู้และศึกษาพระพุทธศาสนาได้อย่างมีระบบ

1.2 โซเชียลมีเดีย (Social Media) การใช้แพลตฟอร์มยอดนิยม เช่น Facebook, Instagram, Twitter และ TikTok เพื่อเผยแพร่เนื้อหาธรรมะในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง หรือคลิปวิดีโอสั้น ๆ ที่เข้าใจง่ายและเหมาะกับผู้ใช้งานแต่ละช่วงวัย ทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 วิดีโอออนไลน์ (Online Video) การนำเสนอคำสอนในรูปแบบวิดีโอผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น YouTube หรือ Vimeo อาทิ การบรรยายธรรม การสอนพุทธศาสตร์ หรือสารคดีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนรู้ และสามารถบันทึกไว้ให้ศึกษาได้ตลอดเวลา

1.4 แอปพลิเคชัน (Applications) การพัฒนาแอปพลิเคชันที่สนับสนุนการปฏิบัติธรรม เช่น แอปพลิเคชันสำหรับสวดมนต์ ฟังธรรมะรายวัน สมาธิภาวนา หรือกิจกรรมทางศาสนาในชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยส่งเสริมการฝึกฝนตนเองและสร้างวินัยทางจิตใจอย่างยั่งยืน

1.5 พอดแคสต์ (Podcast) การจัดทำรายการเสียงที่นำเสนอเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนทนาธรรม การสัมภาษณ์พระสงฆ์หรือผู้รู้ทางศาสนา เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาจำกัดหรืออยู่ระหว่างการเดินทาง ทำให้สามารถเข้าถึงธรรมะได้ทุกที่ทุกเวลา (สมชาย สุรชาติ, 2563)

2. ประโยชน์และความท้าทายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีช่วยให้สามารถเผยแพร่คำสอนให้กับผู้คนทุกกลุ่มในทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้าวัด ผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้ธรรมะหรือคำสอนในเวลาที่เหมาะสม ตอบสนองความต้องการในการศึกษาของแต่ละคนส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติธรรม ผู้คนสามารถเรียนรู้การทำสมาธิ การเจริญภาวนา หรือแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยให้ผู้คนได้เชื่อมโยงทางจิตวิญญาณผ่านการรับฟังธรรมะ สัมผัสกับประสบการณ์ทางใจที่เชื่อมโยงกับคำสอนของพระพุทธศาสนา การเผยแผ่ธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์อาจถูกบิดเบือนหรือถูกตีความผิดได้ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมข้อมูลและการตรวจสอบให้ถูกต้อง ผู้คนอาจเรียนรู้ธรรมะโดยที่ไม่ได้มีความตั้งใจจริง หรือไม่สามารถเข้าใจหลักธรรมได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากการเรียนรู้ผ่านช่องทางดิจิทัลอาจขาดประสบการณ์การปฏิบัติจริง บางครั้งข้อมูลที่มากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องหรือเป็นประโยชน์ได้ ทำให้เกิดการสับสนหรือข้อมูลผิดที่อาจทำให้เข้าใจผิดในหลักธรรมได้ (พนม คลีฉาย, 2561)

3. แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญ เช่น การอธิบายคำสอนในรูปแบบที่เรียบง่าย, การสร้างกราฟิกหรือการ์ตูนเพื่ออธิบายหลักธรรม, หรือการทำวิดีโอที่เป็นการสาธิตการปฏิบัติธรรม การใช้เทคโนโลยีเช่น Virtual Reality (VR) หรือ Augmented Reality (AR) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาและสมจริง เช่น การทำเสมือนจริงที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเยี่ยมชมวัดหรือสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือการสอนการปฏิบัติสมาธิผ่านแอปพลิเคชัน เช่น การจัดกลุ่มสนทนาออนไลน์หรือห้องสนทนาผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Zoom หรือ Line Groups เพื่อให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการปฏิบัติธรรม รวมถึงการตอบคำถามเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การสวดมนต์ร่วมกันออนไลน์, การบรรยายธรรมทางออนไลน์, หรือการจัดงานเทศกาลพุทธศาสนาในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ผู้คนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมเหล่านั้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้ได้ในรูปแบบที่สะดวกและยืดหยุ่นตามความต้องการของแต่ละบุคคล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลควรให้ความสำคัญกับการปรับตัวและใช้

เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและสร้างความเข้าใจในหลักธรรมที่ง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

ดังนั้น ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของผู้คน การสื่อสารผ่านโลกออนไลน์กลายเป็นวิถีใหม่ที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว พระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาแห่งปัญญาและความสงบภายใน ก็ได้ปรับตัวเข้าสู่บริบทของยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งนับเป็นแนวทางสำคัญในการนำธรรมะเข้าสู่ใจคนรุ่นใหม่ในโลกยุคไร้พรมแดน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกออนไลน์ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การเทศน์สอนหรือการถ่ายทอดพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น หากแต่เป็นการเปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ การสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนความเข้าใจในหลักธรรมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งในด้านเพศ วัย เชื้อชาติ หรือศาสนา ผู้สนใจสามารถเข้าถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าได้จากทุกมุมโลก ผ่านอุปกรณ์เพียงเครื่องเดียว เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปวัดหรือเข้าร่วมพิธีกรรมตามแบบแผนดั้งเดิม

แพลตฟอร์มที่ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะมีความหลากหลาย ทั้งเว็บไซต์ที่รวบรวมเนื้อหาพุทธประวัติ หลักธรรม คำสอน บทสวด และการบรรยายธรรมออนไลน์ ไปจนถึงโซเชียลมีเดียยอดนิยมอย่าง Facebook, Instagram, TikTok และ YouTube ที่พระสงฆ์และผู้เผยแผ่ธรรมสามารถสื่อสารกับผู้ติดตามได้โดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการไลฟ์สด การโพสต์วิดีโอธรรมสั้น หรือการตั้งกลุ่มสนทนาธรรมออนไลน์ นอกจากนี้ ยังมีแอปพลิเคชันด้านธรรมะที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น แอปแนะนำบทสวดมนต์ประจำวัน แอปฝึกสมาธิ หรือแอปที่เสนอข้อธรรมะให้พิจารณาทุกเช้าเย็น เช่นเดียวกับสื่อเสียงอย่าง Podcast ที่ช่วยให้ผู้คนสามารถฟังธรรมะได้ระหว่างการเดินทางหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อดิจิทัลจะมีข้อดีในด้านการเข้าถึงที่กว้างขวางและการสื่อสารที่ทันสมัย แต่ก็มีข้อควรระวังที่ไม่อาจมองข้าม เช่น ความน่าเชื่อถือของเนื้อหา การตีความธรรมะอย่างไม่ถูกต้อง การนำเสนอในเชิงพาณิชย์เกินขอบเขต และการใช้เนื้อหาธรรมะเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างกระแสทางสังคมมากกว่าการส่งเสริมศีลธรรม การปรับใช้สื่อดิจิทัลจึงควรอยู่ภายใต้กรอบแห่งสติ ปัญญา และความรับผิดชอบ โดยควรมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีผู้รู้หรือพระสงฆ์คัดกรองเนื้อหาธรรมะให้ถูกต้องตามหลักพระไตรปิฎก และนำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายแต่ลึกซึ้งในแก่นสาระ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาไว้ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่

กล่าวโดยสรุป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์คือพลังแห่งโอกาสที่ช่วยนำธรรมะมาสู่ผู้คนอย่างทั่วถึง เป็นการนำคำสอนอันลึกซึ้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของผู้คนยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม หากดำเนินการอย่างมีสติและรอบคอบ ก็จะเป็นหนทางใหม่ที่ช่วยให้พระพุทธศาสนายังคงดำรงอยู่ และเป็นที่พึ่งทางจิตใจของมนุษย์ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

องค์ความรู้ใหม่

1. การปรับเปลี่ยนบทบาทของการเผยแผ่ธรรมะในยุคดิจิทัล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เปลี่ยนรูปแบบจากการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมในวัดหรือสถานที่ประกอบพิธีกรรม มาเป็นการสื่อสารผ่านโลกดิจิทัล ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น ครอบคลุมทั้งในและต่างประเทศ โดยไม่จำกัดด้วยเวลาและสถานที่

2. การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เป็นเครื่องมือเผยแผ่ธรรมะอย่างมีประสิทธิภาพพบว่าการใช้เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย แอปพลิเคชัน วิดีโอออนไลน์ และ Podcast ช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะเป็นไปในรูปแบบที่หลากหลาย เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคสื่อยุคใหม่ และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับพระสงฆ์หรือผู้รู้ได้โดยตรง

3. โอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายใหม่และการฟื้นฟูศรัทธาในพระพุทธศาสนา สื่อดิจิทัลทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชน คนรุ่นใหม่ และชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อาจไม่มีโอกาสเข้าวัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาแบบดั้งเดิม

4. การสร้างสังคมธรรมะออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์มิใช่เพียงช่องทางในการเผยแผ่เท่านั้น แต่ยังสร้าง “พื้นที่” หรือ “ชุมชน” แห่งธรรมะ เช่น กลุ่มสนทนาธรรมออนไลน์ หรือกิจกรรมเวิร์กช็อปธรรมะแบบไลฟ์สด ช่วยให้ธรรมะกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติจริง

สรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นกระบวนการปรับตัวของพระพุทธศาสนาให้ทันกับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารคำสอนของพระพุทธเจ้าไปยังประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง สื่อดิจิทัลช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในแง่ของความรวดเร็ว การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการสื่อสารแบบสองทาง โดยเฉพาะการใช้แพลตฟอร์มยอดนิยม เช่น Facebook, YouTube, TikTok, แอปพลิเคชันธรรมะ และ Podcast ที่สามารถปรับรูปแบบเนื้อหาให้เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดและความท้าทายที่ต้องตระหนัก ได้แก่ ความเสี่ยงจากการนำเสนอเนื้อหาที่คลาดเคลื่อนจากหลักธรรม ความน่าเชื่อถือของข้อมูล การบริโภคธรรมะอย่างผิวเผิน และการขาดบริบทเชิงลึกในคำสอน สิ่งเหล่านี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดและบั่นทอนคุณค่าที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา

ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลจึงควรดำเนินไปอย่างมีระบบ มีการคัดกรองเนื้อหาโดยผู้รู้ ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ และมุ่งเน้นการรักษาแก่นแท้ของคำสอนให้อยู่ครบถ้วน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในยุคสมัยใหม่อย่างยั่งยืน สาระสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ คือ พระพุทธศาสนาสามารถอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างสันติและมีพลัง หากผู้เผยแผ่ธรรมะตระหนักถึงหน้าที่อย่างมีปัญญา ใช้เทคโนโลยีเป็น “เครื่องมือ” มิใช่ “จุดมุ่งหมาย” และรักษาคุณค่าแห่งธรรมะให้คงอยู่คู่สังคมโลกยุคใหม่ต่อไป.

บรรณานุกรม

- บริษัท ปังปอนด์ จำกัด. (2568). *Digital Platform แพลตฟอร์ม ออนไลน์*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.pangpond.com/platform>
- พนม คลีฉาย. (2561). บทบาทของสื่อดิจิทัลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. 5 (2), 63–78.
- พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต. (2555). *รูปแบบการสร้างเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. ขอนแก่น: คลังนันทาธรรม.
- เพื่อนคู่คิดธุรกิจออนไลน์. (2568). *ทำความเข้าใจกับ "DIGITAL PLATFORM"*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.wynnsoft-solution.com/-Digital-Platform>
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2568). *วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <http://dusithost.dusit.ac.th/~librarian/it107/C6.htm>
- สมชาย สุรชาติศรี. (2563). *การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสภา.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2543). *คำบรรยายพระไตรปิฎก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บรรลือธรรม.

Go Digita IASEAN. (2568). *แพลตฟอร์ม*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://godigitalasean-thailand.org>